

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 259. Джерзі Сіті, Н. Дж., середа, 6-го листопаду 1940.

№ 259. Jersey City, N. J., Wednesday, November 6, 1940.

VOL. XLVIII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. П'ЯТЬ ЦЕНТИВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

Тел. „Свободи“: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: ВЕрген 4-1016. 4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA.

FIVE CENTS ELSEWHERE

ОСТАННІ ЗАКЛИКИ КАНДИДАТІВ ДО ВИБОРЦІВ

ВИЛКІ ЗА ЗАКОН ПРОТИ КАНДИДУВАННЯ ВТРЕТЕ.

НЬО ЙОРК. — Републіканський кандидат Вендел Волкі закінчив у суботу свою передвиборчу туру й спочив у неділю, обіцяючи видатки в понеділок лишень останні заклики до виборців.

В одному з них він обіцяв на випадок вибору вжити всіх сил для переведення в конгресі закону про заборону кандидувати втретє. Він виступив гостро проти шукання особистої влади та назвав обіцянку Рузвелта не кандидувати по раз четвертий слабкою.

ПРЕЗИДЕНТ ІДЕ ДО ГАЙД ПАРКУ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт вибирається у вівторок до свого маєтку в Гайд Парку, де він думає віддати голос.

Він обіцяв видати свій остаточний заклик до виборців у понеділок вечером. У своїй недільній заяві він закликав виборців не занедбувати виборів. По дорозі до Гайд Парку президент обіцяв навідати сільські повіти стейту Нью Йорк, в котрих усе мав вплив противник президента, конгресмен Гемилтон Фіш.

ФАРЛІ ЗАЯВЛЯЄТЬСЯ ЗА РУЗВЕЛТА.

НЬО ЙОРК. — Джеймс Фарлі, що уступив за становища передсідника Демократичної Партії, бо він не годився в багатьох справах з президентом Рузвелтом, а між ними відій на кандидування Рузвелта втретє, видав у передодні виборів заклик до виборців віддати при цих виборах голос на Рузвелта й Волеса.

І МЕНШІ ПАРТІЇ ТЕЖ ВИДАЮТЬ ЗАКЛИКИ.

НЬО ЙОРК. — Норман Томас, кандидат Соціалістичної Партії, в своїй останній заклику взиває всіх тих виборців, що не годяться охоче на котрусь з великих партій, віддати на нього голос протесту. Мовляв, великий голос протесту має великий вплив на партію більшості.

У місцевій салі Медисон Сквер Гарден, у котрій відбулися масові віча Рузвелта й Вилкого, влаштували теж комуністи своє виборче віче, на котрому промовляв між іншими комуністичний кандидат Бравдер, закликаючи комуністів не голосувати ні за Републіканську ні за Демократичну Партію. Між вивісками, якими була прикрашена зала, були вивіски з похвалами для советської Росії.

ПРОЯВИ ВИБОРЧОГО ХУЛІГАНІЗМУ В ШІКАГО.

ШІКАГО. — У неділю ходили міськими вулицями банди хуліганів, пробуючи відстрашувати громадян від голосування за Републіканську Партію.

В одному випадку хулігани заставили одну жінку, що їхала авто з написом за Вилкого, задержати авто й здерти з нього напис. Поліція дістала багато жалоб, що мовляв обкидано гнилими помідорами дома, які мали вивішені вивіски за Вилкого.

НА ВІЧУ ВІЛКОГО АРЕШТОВАНО ЧОЛОВІКА З РЕВОЛЬВЕРОМ.

НЬО ЙОРК. — Поліція арештувала на вічу Вилкого в Медисон Сквер Гардені д-ра Уніона Ворда, 75-літнього лікаря з Гарлему, за те, що він прийшов на віче з набитим револьвером у кишені.

Лікаря відставлено на поліційну стачію й випущено на волю по зложенні кавції в сумі 500 доларів.

ТАЙФУН НА ОСТРОВІ ГВАМ.

ГВАМ. — Цей остров навістив у суботу сполудня страшний тайфун. Вітрига досягнула шкості 110 миль на годину й здіймала дома з дахів, немовби з дитячих забавок. Шкоди величезні. Покищо вісток про втрати в людях нема.

Губернатор острова вислав до Червоного Хреста заклик за допомогу в сумі 50,000 доларів. Був це найгірший тайфун від 1900. року.

(Остров Гвам лежить на Тихому океані. Злучені Держави дістали його по еспансько-американській війні).

ВЕЛИКА ПЕРЕДІСТОРИЧНА НАХІДКА В КАНЗАСІ.

ВАШИНГТОН. — Смитсонська Інституція подала до відома, що її експедиція найшла в західній частині стейту Канчасу велику кількість великих перл.

Перли багато більші від перл, що їх продається в торговлі. За обчисленнями прородників Інституції кожна з тих перл має принаймні сто мільонів років віку. Візначаються вони незвичайним блеском. Від лежання під землею вони прибрали колір жовтавий або сірий.

УРЯД КАЖЕ, ЩО ЦЕ ЛИШЕ МАНЕВРИ ФЛЬОТИ

ВАШИНГТОН. — Урядники департаменту фльоти подали газетам заяву, що виїзд кораблів американської військової фльоти на Карибське море не має нічого спільного з загрозою політикою, бо це, мовляв, чисто мирні маневри.

Урядники признали однак, що ці кораблі знаходяться близько французького острова Мартиніки.

ВАШИНГТОН ЗАМІЧУЄ ВОЄННІ ПОГОЛОСКИ

ВАШИНГТОН. — У дипломатичних кругах ходять чутки, що Гітлер планує за день-два нове мирове потягнення.

Урядники департаменту стейту, на запит газетирів у цій справі, potwierдили, що такі чутки існують, але не могли сказати нічого більше. Догадуються, що Гітлер може виступити з такою пропозицією в своїй промові перед спеціальним засіданням німецького парламенту.

Уряди ствердили, що департамент стейту не дістав ніяких пропозицій мира від Гітлера, про які появлялися вістки в англійських газетах.

ЗАПОВІДАЄ НЕПОРОЗУМІННЯ В „ОСІ“ НА СЕРЕДЗЕМНОМУ МОРЮ

ФІЛАДЕЛЬФІЯ. — Вільгельм Сольман, що був колишнім німецьким секретарем внутрішніх справ, а нині є професором квейкерської школи в Волингфорд, Па., заявив у своїй промові перед форумом одної місцевої синагоги, що на Середземному Морю прийде незадовго до непорозуміння між Німеччиною й Італією, бо ці держави не мають спільного пляну щодо „нового порядку“ в тій частині світа.

Він говорив теж, що Гітлер програв війну в Європі, бо, мовляв, йому не повеліся його першій пляни, які обіймали: зломання Франції, вигнання Росії з Європи та запряження Англії.

АРГЕНТИНА ТЕЖ РОЗБУДОВУЄ ПОВІТРЯНУ ФЛЬОТУ

БУЕНОС АЙРЕС. — Аргентинський уряд видав заклик до аргентинської молоді записуватися до летничих шкіл, бо, мовляв, Аргентина потребує для належної оборони краю 5,000 військових летунів.

ГРЕКИ ПОВНІ ЗАХОПЛЕННЯ, БО ЗДЕРЖУЮТЬ ІТАЛІЙСЬКИЙ НАСТУП

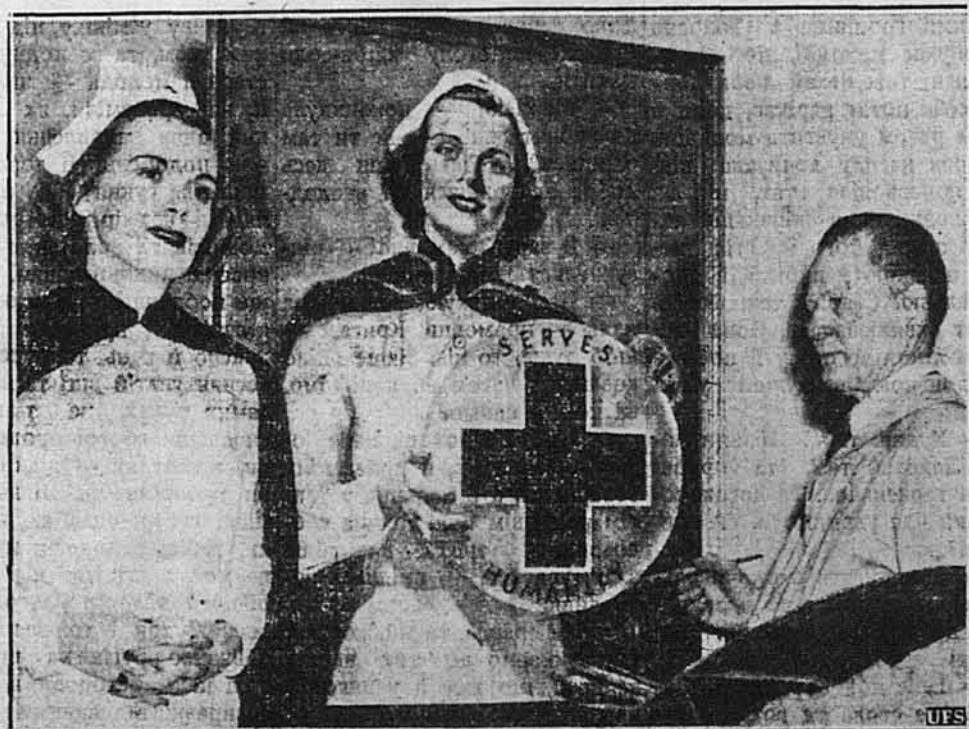
В цілій Греції слідне велике піднесення духа. Піднялась національна гордість. Всюди згадують за давні часи, покриті славою. Навіть згадують за славу оборону під Термопіями. Та радість у великій мірі виправдана, бо грецькі війська не тільки здержали у різних пунктах Італійський наступ, але вдерлися до Альбанії й оточили місто Коріцу, що є в руках Італійської дивізії, що складається з 15,000 вояків. Виглядає, що судба цієї дивізії загрожена. В початкових боях Італійці понесли поважні втрати, бо грецький комунікат подає, що в тому часі греки забрали 1,200 полонених. Грецьке радіо згадує і про боротьбу на морі, недалеко острова Корфу. Каже, що підчас боротьби було видно, як відплив Італійський військовий корабель, весь у полум'ї. Здержано теж наступ на місто Яніну, що важне за стратегічних зглядів. Чужинецькі кореспонденти підкресляють, що нема найменшого сумніву щодо того, що греки добре б'ються, та що мобілізація поступає вперед у повному порядку.

РАХУЮТЬ НА ПОБІДУ

Греція може багато скористати, колиб Велика Британія вийшла побідною, Вонаб дістала Додеканезькі острови, полудневу Альбанію і ще дещо та булаб надалі незалежною державою.

ВОЄННІ ПОДІЇ „РОЗВИВАЮТЬСЯ“, КАЖЕ ІТАЛІЙСЬКИЙ КОМУНІКАТ

Ось це є менш більш усе, що пишуть в Італії про Італійську офензиву в Греції. Крім того радіо передає, що в Атинах, столиці Греції, вибухло повстання, що є звичайною вигадкою. В Греції вважають це „добрим жартом“.

ДЛЯ ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА. — Відомий маляр Реймонд Морган намалював цей плакат для Червоного Хреста для вжитку в його кампанії. Як моделька для малюнку позувала панна Марта Андерсон, послужниця Червоного Хреста з Тексасу, вибрана для цього артистом споміж соток кандидаток.

ЗАНОСИТЬСЯ НА ТІСНІШИЙ СОЮЗ МОСКВИ З БЕРЛІНОМ І РИМОМ

БЕРН (Швайцарія). — Не вважаючи на те, що Совети тут і там поводяться так, що можуть далі давати Англії притоку думати, що може вони не так дуже звязані з державами „осі“, усі дані вказують, що такі Сталін далі працює разом з Гітлером і Мусолінієм. Це є факт, з яким треба числитись, бо то одно є правдиве, а решта — служи. Такого переконання є ті дипломатичні кола, що в Швайцарії й звідтам слідять за міжнародними подіями. Вони є переконані, що саме тепер ведуться нові переговори між Німеччиною, Італією, і СССР в справі Балкану і Близького Сходу, та що вислід тих нарад буде такий, що Совети не тільки дадуть згоду на дальший похід „осі“ на Дарданелі й Сирію, але ще й самі готові взяти в тім поході участь, щоб захопити без бою і щось для себе, як це було в попередніх випадках.

Проти змагань до незалежності.

Далі кажеться, що тепер Совети будуть разом з Німеччиною й Італією давати всякі змагання до державної незалежності з боку тих народів, що хотілиб звільнитись з підданства в Советах, Німеччині чи Італії. Над усіми тими справами будуть незабаром радити в Берліні. На ті наради має прибути сам советський прем'єр Молотов, що є також народним комісаром заграничних справ.

ПОГОЛОСКА, ПРОПАГАНДА, ЧИ ЩО ІНШЕ?

ЛОНДОН. — Преса стверджує, що кружляють поважні поголоски, що Гітлер знову намагається довести до замирення з Великою Британією. Він теж хоче зискати симпатії й поміч з боку Франції, Еспанії й Злучених Держав. Ось тому хоче змінити цілковито своє відношення до релігії. Виходилоб, що нацизм не буде „проти-християнським“, а навпаки, возьме християнство в основу „нового порядку“ в Європі.

Проти „поганської Росії“.

Та найбільш дивовижною виглядає та частина поголоски, яка каже, що Гітлер, колиб так сталося, як вище сказано, готов, потім піти проти Советів, щоб „підбити поганську Росію“. Далі кажеться, що для поширення цієї нової „місії“ Гітлера вислано до Злучених Держав монаха о. Одо, що є бувшим князем Віртембергським.

СОВЕТИ, ДУНАЙ І АНГЛІЯ.

МОСКВА. — Як „широ“ відносяться Совети до Великої Британії, видно між іншим і по тому, в якому тоні вони відповіли британському амбасадорові на його ноту, якою Англія запротестувала проти нової Дунайської Комісії, в якій тепер Совети є членом, завдяки німецькій піддержці. Отже Совети заявили, що Англія не має права забирати в цій справі голос, бо вона положена далеко від Дунаю. Далі підкреслили, що Англія доконала насильства в Верзаю, коли від такої комісії виключила тоді Совети, які граничать з Дунаєм.

ВЕРТАЮТЬ КАПРАЛІ Й ФЕЛЬДФЕБЛІ.

МОСКВА. — Советське начальне командування рішилось представити свою „модерну армію“ військовим представникам чужинецьких держав. На оглядини вийшли до Ленінграду спершу німці, а за ними інші представники. Перегляд мав на цілі переконати чужинецьких знавців, що в советській армії є вже тепер так, як і в усіх інших арміях. Значить, що привернено повагу до офіцерів та обов'язок віддавати їм салют. Далі показано розпорядок маршала Тимошенка, яким привернено назад нижчі чини давньої царської армії, себто, що будуть ефрейтори, фельдфебелі й т. п. Ось ті й їм подібні „реформи“ започатковано тому шість місяців.

НЕ ХОЧУТЬ КОРИСТАТИ З ЧУЖОГО НЕЩАСТЯ.

ВІШІ. — Французький уряд дістав заперення від уряду Злучених Держав, що не потребує журитись за свої американські посольства, бо по них Злучені Держави не посягають і не думають їх забирати. Буто найвище може статись, то це, що вони можуть бути знехтралізовані на випадок, якби війна зачіпала американський континент.

ПРОТИ ГРАБУНКІВ.

ЛОНДОН. — Англійська преса пише про „епідемію грабунків“. Відноситься це головню до Лондону. Легко догадатись, що іде тут про грабунки, доконані у звязку з бомбардуваннями, на які британська столиця кожного дня наражена. Виявляється, що ті грабунки дуже зростають. Вправді іде тут дуже часто про маловартні річі, але потрібні до щоденного вжитку. Проти цього є таке загальне обурення, що преса домагається, щоб видати надзвичайні закони, які накладалиб навіть кару смерті і за найменший грабунок, доконаний підчас бомбардувань, чи по них, коли хто користує в такий спосіб з нещастя інших.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед
новим числом, в котрому оголошується хоча б одна строка.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

В Канаді належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. "Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016.
4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗАРЕЄСТРУВАТИСЬ!

Не знаємо скільки є таких українців в Америці, що підпадають під закон про обов'язок реєстрації для чужинців. Можемо тільки припускати, що це число невелике. Але без огляду на те, яке воно, пригадуємо, що цієї справи не можна відволікати. Її треба брати дуже серйозно. І думати в окремому випадку не тільки про себе, але й про український загаль в Америці, себто й тих, що є вже американськими громадянами, чи ними, що тут родилися і є з українського роду. Усім нам треба спільно дбати, щоб всі ми, що зв'язані з українським іменем чи походженням, виявляли себе тут людьми порядку і дисципліни, як теж добрими і чесними американськими громадянами, чи ними, що вміють користатися з американської гостинності. Треба нам мати на увазі, що коли заведено реєстрацію чужинців, то на це мусіли скласти дуже важні причини. А це повинно бути для кожного зрозумілим, коли поглянути на те, що діється тепер у світі, та що Злучені Держави знайшлися в такому положенні, що їм треба скріпити свою оборону як внутрі так і для зовнішніх потреб.

І треба мати довіру до уряду. Треба вірити, що уряд не хоче набирати собі нового клопоту, себто когось переслідувати, на кімсь мститись. Навпаки, уряд хоче дати справжню охорону таким людям, які тої охорони тепер не мають, бо закон на неї не дозволяє. Уряд хоче вправді „прочистити“ Америку, але на те, щоб був кращий порядок, щоб край почував себе більш безпечним, як теж, щоб були більш забезпечені ті, що можливо дуже не провинилися, коли і в не дуже то відповідний спосіб старалися дістатися до Америки, щоб тут знайти захист від переслідувань чи нужди. На ті речі звертав увагу представник Департаменту Справедливості, п. Гарисон, коли відбував в Нью Йорку конференцію з редакторами чужинських газет. Він заявив, що уряд добре знає, що є багато осіб, що перебувають тут нелегально і живуть довгі літа та мають тут свої родини. Він підкреслює, що між ними людьми є величезна більшість, що є людьми чесними і порядними, такі, що не поповнили ніякого кримінального вчинку. І було б ніяково їх виганяти. Тому, казав п. Гарисон, по чужинській реєстрації, буде внесений в конгресі законопроект, щоб ту справу законно полагати. Буде дана можливість, казав він далі, кожному вийти на короткий час, а потім вернути до Злучених Держав. Але все те тільки тоді, коли людина зареєструється. Інакше, коли її зловлять, для неї ніякого виходу не буде. А так виглядає, що по реєстрації чужинців і військовий, чи може ще який, кожна людина буде мусіти мати якусь посвідку. Тому легко буде зловити такого, що не є зареєстрований, бо буде прилюдна контроль хочби на те, чи зголосилися до військової служби ті, що обов'язані це зробити. Отже, з якого боку не підходити до тих справ, найкраще буде для кожного, коли точно й совісно виконає те, що приписує закон.

ГРЕЦЬКО-ІТАЛІЙСЬКА ВІЙНА

Балкан стає воєнним театром, а з тим наступила в Європі нова комплікація. До тих подій приготувалися держави „осі“ віддана. Про те знала Велика Британія. Тому те, що сталося, не є для неї несподіванкою. По найбільшим старанням, Англія однак не може дати великої допомоги Греції, коли ходить про війсьсько. Її евентуальна допомога може обмежитися тільки до висилки флоту та літаків. Англійські війська в Єгипті є значно менші як італійсько-африканські. Тому тяжко сподіватися, що початковий командант англійських військ, ген. Вевер, рішуче ослабить оборонні сили Єгипту висилкою помічних військ до Греції. Отже греки, здається, будуть змушені здержувати італійський наступ головно своїми власними силами.

Як можна сподіватися, Італійська кампанія не є звернена виключно проти Греції. Це спільний план Німеччини та Італії перекинути зимову кампанію на терени Балкану та Малої Азії, щоб звідти вдарити та британську „життєву лінію“, Суєз, та правдоподібно Гібральтар.

Становище тоталітарних держав на Балкані є значно ліпше ніж те, в якому опинилися Англія. Всяка поміч, яку Англія може дати Греції, мусить приходити здалека. Знову держави „осі“ мають безпосередній доступ та можуть легко перекидати на фронт своє військо. Правда, Велика Британія має ще далі нагоду творити „східний фронт“ проти Німеччини.

Але ця нагода залежить від постави Туреччини, а в дальшій мірі також від Росії. Туреччина має організовану велику армію і правдоподібно чекає на це, куди піде Росія. Невдовзі Молотов заявив, що червона армія готова на всякі несподіванки, а орган червоної армії „Красна Звезда“ дуже загадочно писала про „обниження воєнного барометру“.

Та коли взяти під увагу ці погоди, начеб то італійський марш на Грецію був а-пробований тихо Москвою, яка сподіється дістати Дарданелі, тоді стане ясно, що Туреччина піде проти Італії й не уступить без бою. Тоді щойно Англія може розвинути широкий фронт в Малій Азії.

В цій грецько-італійській війні грецька пристань Салонікі займає важливе положення під стратегічним оглядом. Та пристань, яка є брамою до широкої та урожайної грецької провінції Тессалії. Це одиницький грецький порт, з якого можна розвинути ширші морські операції. Але, якщо італійці поспішають

ПРО ГІМНАЗІЮ В МОДРЖАНАХ

Директором однієї української гімназії на еміграції, в Модржанах, іменований п. Августин Штефан. Особу А. Штефана українське громадянство знає уже з давніших часів, передусім як візирського директора Української Торговельної Академії в Мукачеві, яка випустила цілий ряд добрих українських урядовців, учителів і високошкільних студентів. Августин Штефан належав до тих визначних мужів Карпатської України, що вели українське населення за останні два десятиліття й кермували його долю. За свої заслуги в розвитку українського шкільництва був дир. А. Штефан „назначений“ міністром шкільництва й народньої освіти Карпатської України. За свого урядування підніс шкільництво Карп. України до високого ступня, покривав цілий ряд шкіл, а саме: 4 нові гімназії (разом було 8), 2 нові учит. семінарії, 2 торговельні академії (1 експортної, 2 вищих промислових шкіл, 2 торг. школи, 22 городських (віділові) школи (всіх було 36) і багато народніх шкіл в найдаліших закутках Закарпаття. При виборах до Союзу Карп. України був вибраний на посаду, а Союз вибрав його першим своїм головою.

По трагедії Карпатської України перебрав дирекцію Української Торговельної Академії, що — евакуована з Сваляви до Братислави — на жаль — була зліквідована.

УКРАЇНСЬКА ЧОРНОМОРСЬКА ФЛОТА В 1918—19

(Докічення)

В тому часі, коли німці заняли Севастополь і чорноморську флоту, на Україні стався переворот. Владу взяли в свої руки гетьманці з гетьманом Скоропадським на чолі. Українське гетьманське правління мало повну надію, що чорноморська флоту перейде до українських рук і тому організовано морське міністерство під проводом контр-адмірала М. Максимова, удержувало кадри морських старшин, техніків і спеціалістів та видавало кошти на на праву чорноморських пристаней — у Севастополі і Миколаєві. Почали також виконувати проект утворення морського корпусу в Миколаєві. Директором цього корпусу призначено контр-адмірала Фролова — людину фахову і досвідчену у вихованні воєнно-морської молоді. Морське міністерство почало переводити реєстрацію всіх кадетів і гардемаринів б. московської флоту. Надсилало їх до Одеси на каноніський човен „Кубанець“, що стояв в Одеській пристані під українським воєнним прапором. У вересні 1918 р., німці почали схилитись до того, щоб передати Україні захоплену ними флоту. Спочатку поставили умову, щоб українська флоту виплила під українським прапором в Середземне море для збройної демонстрації проти Антанти. Але цю умову Український Уряд відкинув і німці рішили передати флоту без такої умови. Вже з початком жовтня головний начальник пристаней чорноморського побережжя адмірал Покровський повідомив українське правління, що на корабель Чорного моря вивішено українські кармазинні прапори.

Українське гетьманське правління не змогло перевести в життя плянованого Морського Корпусу, бо вже в листопаді владу переймила Директорія. Підчас її влади, завдяки енергії тодішнього міністра морських справ М. Івановича Білинського*), вдалося відповідним законом перевести головну підвалу для цього корпусу. Директорія, 11. січня 1919 р., затвердила ухваленний радою міністрів закон про заснування Гардемаринської Школи. Але політичні обставини в той час склалися так, що тимчасом про відкриття тих шкіл не могло бути мови. Уряд мусів залишити дні 27. січня 1919 р. Київ і перейти до Винниці. Цієї чорноморське побережжя опинилося в руках військ Ан-

танти і підтримуваних нею московських добровольців. Морське міністерство Українського Уряду осіло в Кам'янці Подільській, а Білинський організував в тому часі 2 полки морської піхоти, в тому один гуцульський, організований в Коломиї. При новому поході на Київ ті два полки брали вже активну участь в боротьбі. Тоді знову міністерство пробувало перевести в життя Гардемаринську Школу. Початково вже й переведено, але знову зовнішні політичні обставини так змінилися, що справу треба було припинити.

В березні 1919 р., коли більшовики наблизилися до Криму, французи підмунували й розсадили Севастопольські порти. Англіїці затопили 13 підводних човнів і понижили шість лінійних кораблів з одним крейсером. Частина незнищеної флоту була під проводом В. Шрамченка в Царгороді. Ці кораблі Антанта віддала урядові Денікіна, а згодом після ліквідації армії Врангеля всі кораблі, що залишилися, були здані до Бізерт (Північна Африка), де вони залишилися. На домагання більшовиків, щоб ці кораблі вивести, українські еміграційні круги заперечували проти цього, кажучи, що українськими кораблями мають розпоряджатися тільки українці.

На кінець слідби згадати стратегічне значення Криму, а зокрема Чорного моря для України. Україна мусить твердо опертися на Чорноморське побережжя, вона мусить посідати могутню воєнну флоту, щоб могла забезпечитися від ворожого нападу. В сьогоднішньому поділі сил чорноморських держав не має ані одної, яка сама по собі моглаб творити поважну небезпеку Україні. Роль Криму в обороні України виникає з його природно-географічного положення. Крим лежить в Центрі Чорного моря, Крим не допускає до несподіваного нападу. А що найголовніше, Крим дає гегемонію над Чорним морем! А гегемонія над Чорним морем забезпечує могутність української держави і дає їй можливість експансії на морях.

КАМПАНІЯ ЗА НАВЧАННЯ ЛЬОЯЛЬНОСТІ.

НЬЮ ЙОРК. — На зборах Ньюйорської Стейтової Федерації Вчителів виступив представник організації з думкою, що від кожного вчителя треба домагатися безсумнівної лояльності для Америки й демократії та навчання цієї лояльності дітей.

БУРКОВА КАТАСТРОФА НА УКРАЇНІ

„Ізвестія“ з 10. X. подали в статті, в якій закликається „всіма засобами прискорити вивіз буряків з ланів“. Заклик цей лишився очевидно голом в замерзлій пустелі, бо вже 18. X. повідомлялося про хвилю зима, яке навіть в Югославії сягло пониже зера. Тим часом „Із.“ писали: „До 1. X. було викопано буряків в 304,000 гектарах, вагою 40,5 мільйонів сотнів, торік було убрано до цього числа 383,000 гект., але викопано також 40,6 міль. сот. буряків. Особливо повільно переводиться копання в тих районах, де незабаром мають прийти морози, наслідком невістачального уживання механічних приладів. В деяких районах Винницької області копають буряки лопатами, бо заряди колхозів і Машиново-Тракторних Станцій не подбали в свій час про „лапи“ для викопних машин. Торік колхози втратили дуже багато наслідком того, що постачали буряки цукроварням зимою, але вони не скористали з цієї науки. Дня 1. X. було на Україні понад 8 мільйонів сотнів викопаних, але не вивезених з поля буряків. В областях Винницькій, Кіровоградській, Ніколаській і Дніпропетровській від 30 до 46% буряків лежать на ланах. Більшість колхозів чекає, що буряки будуть вивозити державні тяглові авта, і не уживають вистарчально своїх авт і коней. Найбільше лишилась позаду Каменець Подільська область, де третина викопаних буряків лишається на ланах. Тимчасом торік на Київщині буряки полішені на полі втратили протягом вересня 23%, протягом трох тижнів жовтня ще до 10-9% своєї ваги...“

Часопис нагадує розпучливо, що держава мала ласку збільшити оплату праці колхозникам, коли вони впровадяться вчасно з буряками, але й це очевидно не помагає, щоб поспішати вивозити український цукор до Москви.

ЛИСТУВАННЯ АДМІНІСТРАЦІЇ

В справі політичних оголошень. — Стверджується, що оголошення за кандидатуру Вендела Вилкі, що були поміщені в „Свободі“ (числа 250, 252, 256, 257, 258), як теж оголошення за кандидатуру Ф. Д. Рузвельта (числа: 257 і 258), а далі оголошення в ч. 257 про кандидатуру Салтонста, Р. Стара і Ф. Фіцджералда, це є платні політичні оголошення, а ніякі зазиви від газети, зг. від редакції „Свободи“.

С. ЧЕРКАСЕНКО.

ПРИГОДИ МОЛОДОГО ЛИЦАРЯ

РОМАН З КОЗАЦЬКИХ ЧАСІВ

ТОМ II.

(72)

Полковник повідомляв у листі коротко про своє здоров'я, про деякі урядові справи, давав накази й указівки щодо господарства на хуторі, обіцяв за місяць навідатися перед живими, а наприкінці...

Мариса спійнула на слова й зашарілася, аж вуха почервоніли. Мовчки самими очима перебігла кінець листа й ще дужче потвердила. Мати поглянула на неї здивовано й промовчала.

— Чом же ти далі не читаєш? Чи вже все?

— Та я не знаю... тут таке дали, що мені соромно читати, — відповіла Мариса мимовільно й відвернулася, закривши негарне, веснянкувате личко рукою.

— Що ти верзеш? Що може написати батько таке непри-

стойне, знаючи, що листа читатиме рідна дитина. Не вигадуй, доно, читай, — знаєш же, що сама я не втну писаного!...

— Не непристойне... але... мені соромно читати про...

Вона знов закрилася рукою.

— Та про що?

— Та про... жениха...

— Якого жениха?

— Таж оцього, що приїхав...

— Оцього козака?... Який же він жених? Нічого не розберу... Та ти прочитай, щоб я сама почула...

Мариса, то червоніючи, то блідніючи, прочитала батькову раду повітати й погостити його осяулу якнайкраще, та щоб Мариса не тікала від гостя, як звичайно це робить із гостями, а щоб звичайненько

з ним обіходилася, бо чоловік він іще молодий, гарний, з невеличкими гриминами, а головою — шукає молоді, щоб оженитися; тож нехай люба доня на себе потім нарікає, коли й цим разом упустила молодця.

Вона насуло дочитала кінець, почервоніла так, що аж засльозилася, а скінчивши листа, кинула його на стіл перед нею, як вибігла в опочивальню. Стара теж не в жарт схвилювалася. Вона вхопила листа з столу й побігла за донькою, гукнувши услід їй:

— Куди ж ти?... Візьми листа, заховай там, та приберись гарненько... Та чогож митільки час уводиш?.. А вечерея?...

Вона кинулася з опочивальні через світлицю та передпояк до пекарні, гукаючи на ходу:

— Прісько! Горпино!... Застелайте стола та готуйте вечеряти!...

Коли Крига, впоравши коня й умившись та почистившись трохи в челядні, ввійшов і привітав господиню в ідальні, то побачив на столі пишну

вечерю. Марисі не було в повою, а пані полковниці привітно забалакала до нього й прохала до столу хліба-соли зажити.

— Марисо! — покликнула до спочитальні, — де ти там баришесь?... Гість наш десь добре подорожився та зголоднів...

— Я зараз, мамочко! — відгукнулася полковникова.

— Широ дяку, вельможна пані, — промовив Крига, — щоб дужче, то ні... Наше діло козацьке: часом на коні їмо, на коні й спимо.

— Ну, то в поході, пане о-савуло, а вдома, в приемному товаристві, а це краще у теплім родиннім колі можна собі дозволити трохи вигідніше влаштуватися, — сміялася господиня.

— Це правда, та ми, козаки, так звикаємо до тих наших невідгод, що вже й у вигодах почувамеся, як ведмеді...

Нарешті з другого покою вийшла виражена, як на весілля, вицвітувана, як належить багатій, вельможній панні, Мариса. Крига гречко вклонився, оглянувши її пишне

вбрання бистрим оком і не міг захвати ледве помітну гузулю умішну під козацьким усом, та господині — і стара й молода — покмітили її, але зрозуміли, як стриманий вияв захоплення блискою подобень. Ні дорога ада-машкова сукня на панський лад ні надмір коштовних самоцвітів та золота на ній, на красю пишної панни. Тут лише побачив Крига всю безпідставність приказки: убері красю і пені, то буде худій веснянкуватий шій та на таких самих руках, не тільки не скрашали вбогії вродою панни, а навпаки — підкреслювали ту вбогість. Жадні оксаміти, саєти, едаби, адамашки, жадні самоцвіти й перли не могли затаїти ні рудого, рідкого волосся на голові, ні рясних, хоч і тоненьких уподовжних пругів на низькому чолі над безбровими сливе, невизначними сивими очима, ні кирпатого червоного, немов би облупленого носа, ні козацьких плечей і лизкого погруддя...

І перед очима в Криги стала друга постать простої канів-

ської міщанки, майже селянки, що так владно захопила його всього з душою й серцем і йому стало невимовно журно й жалко цієї бідлошної вищякованой так, що далі й годі вже, істоти.

— Небагато десь радощів зажила в дівчані, — думав він про себе, — та чи й заживе їх у тому заміжжі... Таких щастя цурається... Але навіщо вона вистроїлася, як на весілля?.. Невже заради мене?.. Ох, кепські десь твої сердечні справи, небого, коли хочеш запобігти внятливості та прихильності в простого козака, хоч і в осявулі...“

Такі думки роїлися в гострій голові, хоч назверх він був і веселий і говіркий, охоче відповідаючи на всі запити цікавої й допитливої з певних причин полковниці.

За недолгий час господиня непомітно, як їй здавалося, випитала в гостя все, що треба було, аби скласти собі свою думку й про нього й про його заміри та щоб усе це втиснути й далі накерувати розмову, як найбільш ввічливо, розуміється, й найполітичні-

ше, на те, про що лише наприкінці свого листа полковник Вона, як і всяка гарна мати, глибоко любила свою безталанну дитину, може тим більше, що вона безталанна, але щодо її здатностей зачарувати когось молодика, коли не зовнішніми, то внутрішніми своїми якостями, не оманивала себе, тому вважала за потрібне прийти їй на поміч своїм досвідом і знанням людського серця і вдачі, тим паче, що бачила те гарне враження, яке справив на її едичачку бравий осявула. І похвалюючи, і освітою (не мала, властиво, жадної освіти, могла лише сяк-так слідувати друковане), й складом розуму була проста собі жінка, але за довгий подружній час із Петром Гудимою добре збагнула науку всіх наук — життя, тому й у найтяжкій хвилі могла дати собі раду з обставинами.

(Дальше буде).

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“.

3 ДНЯ

ПОТРЕБА СМІХУ.

Чарлі Чаплін, відомий американський фільмовий комік, сказав, що сміх дуже потрібний для здоров'я. Те саме говорили не раз і інші визначні люди. Та Чаплін додавав, що сміх викликають не самі смішні події, тільки смішний підхід до подій. Один чоловік до того самої події підійде з дуже поважного боку, а другий — з смішного. Нема такої події, щоб її не можна було обернути в сміх. Завданням комічного актора, письменника чи карикатуриста є віднайти ті смішні сторони і їх представити широкому загалові.

СМІХІТЬСЯ, КОЛИ МОЖЕТЕ.

В теорії ці слова звучать гарно. Але в практиці дуже часто буває, що чоловікові та ж не до сміху. Як мені сміятися, коли я жонатий? скар-жася один чоловік. Та якраз його скарга дала причину до сміху іншим. Люди люблять посміятися з чужого прикрого положення. Добрий комік ніколи не сміється з власних жартів. Він удає поважного, а сміх лишає глядачам. Чарлі Чаплін у своїх комічних фільмах мало коли сміється. Він лише деколи усміхається, але так заклопотано, так сумно, що не знати, плакати з цього, чи сміятися. Чимало людей плакали на його фільмах, якби не його комічний стрій, комічні рухи і міміка. Поставте іншого, поважного актора на місце Чапліна, а з його комедії вийде трагедія.

ПОВАЖНА ПЕРСОНА.

Поважна персона, добре оді-гана, гарно виголена і приче-пана та з відповідним обемом по середині викликає серед нас пошану. Але коли ми під-гаємо, що та персона позує і своїм зверхнім виглядом хо-че закрити внутрішню порож-нечу, то замість подивляти її, ми будемо з неї сміятися. За-вданням коміка є підкреслити позування і виставити позерів на сміх.

Таких осіб, що позують і своїм зверхнім виглядом хо-чуть заховати те, що криється

в них у середині, є багато. Ми часто лютимось на них. Але коли ми підійшли до них з комічного боку, замість лю-титись, здорово посміялисяб.

ВАРТ СМІХУ.

Можна до схочу реготатись з наших большевиків. Вони в Америці добираються демо-кратичних прав, на рівні з ін-шими течіями. Вони в своїх газетах дорікають „капіталіс-тичній“ владі, що та нагігну-робить на комуністів, а в над-ходячих виборах навіть у де-яких стейтах не дозволяли їм виставити своїх кандидатів. „Як це так може бути! Де де-мократія, де воля? Чому ми не маємо кликати людей, щоб віддавали голоси на наших кандидатів? Чому ми не маємо добиратися влади? Відбира-ють людям голос і право ви-ставляти своїх кандидатів лиш-тільки краї, в яких є деспотична влада!“ — кажуть комуністи в Америці.

Свята правда. Тільки ко-муністи звертають цю скаргу не на властиву адресу. Вони краще зроблять, коли облич-чям повернуться до Москви.

„РОЗЦВІТ“ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ.

Передрукують „Літератур-ні Вісті“ з 27 жовтня ц. р. статтю з Київської Літе-ратурної Газети, яка зачина-ється: „Письменники молодого радянського міста Львова з великим піднесенням готують-ся до славної річниці визволен-ня західно-українських земель-спід польсько - шляхетського ярма... Це є перша ластівка. Недавно вийшла з друку поль-ською мовою перша частина великої трилогії Ванди Васи-левської „Вогні на болотах“, видана Укр. Держ. Видавни-цтвом“.

Хіба не має рації Чарлі Ча-плін, що в кожній події можна знайти гумор, але треба до неї підійти з відповідного бо-ку? Ось Львів дістав нову „на-ціональність“. Він вже не поль-ський ні не український, а „ра-дянський“. Також письменники цього радянського „Львова“ збираються звеличувати свої-ми творами захоплення Захід-ної України советськими вій-ськами і боротьбу українських селян з польською владою. Але як першу „ластівку“ ці письменники видають в поль-ській мові твір польської пись-менниці Василевської. Щобіль-ше, цей твір видає за свої гро-ші „Українське Державне Ви-давництво“...

І хто скаже, що на світі ма-ло гумору!

ДАЛІ КРАДУТЬ ЯК КРУКИ.

МОСКВА. — Засуджено на кару смерті 8 урядовців, що спекулювали продажом мяса і таким чином ограбили дер-жавну скарбницю на пів міль-она рублів. Розправа, що три-вала два тижні, виявила, що карабаси по Дунаю. Це тепер ряд урядовців, довозчиків, менеджерів і т. п. Інших пока-рано арештом до 15 років.

„ДЕЩО З ФІЛЬМОЛОГІЇ“

В числі 10118. „Нового Рус-ского Слова“ з 21. жовтня 1940. р. появилася замітка та-кого „Аргуса“ під заголовком: „Великий Русский язык“, де він висміває „Свободу“ за те, що вона нібито береться повчати українських читачів російсь-кої мови та подає цілий слов-ник з невдалим тлумачен-ням слів. Той словник Аргус називає „сміттям і ледащом“ (?), та наводить деякі „сміш-ні“ приклади. Напр.: „дрань“ замість „дрань“, „вошва“ замість... (треба спитати Аргу-са) і т. д. В цілях кращого ви-світлення деяких фільмологіч-них тайн російської мови та сприводу замітки Аргуса, я хотів би сказати скільки слів до-кору „Свободи“ та стаття на б. Аргуса, аби було зрозуміло його обурення невдалим спробами „Свободи“ в без-межній морі „Великого Русска-го Языка“.

Але перше про самого Аргу-са, на сторону якого я стаю цілковито. Як видно з його-гумористичної замітки він трохи не зрозумів тої статті в „Сво-боді“. Стаття не має цілком по-вчати українських читачів „ве-лікому русському языку“, а на-паки остерегти перед засмі-чуванням чистої української мови тим „великим языком“ та цей в українській вимові. Дійсно Аргус має цілковито-рацію образитись, що україн-ці називають „дрань“ драню, бо „дрань“ є дійсно „дрань“ (дрантя), а „драню“ у нас на Поліссі в Київщині зовуть „гонтю“, якою криють дахи хат.

Але по правді сказати, і „Свобода“ взялась за поясне-ння російської мови без на-лежного, ґрунтовного її зна-ння. Хочеться сказати, що про-сто дивно, як живучи серед англійської мовної стихії, „Свобода“ забула простий за-кон, що майже у всіх мовах слова, написані на папері, зву-чать інакше в живій мові, та що літературна мова й жива мова дуже часто різняться між собою. Особливо це яс-раво помітно в англійській мо-ві (яку всеж таки знають до-писувачі „Свободи“). Так воно є й в російській мові. Треба ще не забувати, що літератур-на російська мова має свої вимови, і то не одну. Напр. пишеться: Іванов; пишеться „го-ворить“, а вимовляється „гаво-рить“, пишеться „конец“, а чу-ється „канец“ і т. д. І то не тільки в мові простого наро-ду російського, який, балака-ючи, не думає про літературні приписи, але й у самих пись-менників, які то „літератур-ною“ мовою пишуть. Отже бе-ручись по думці „Аргуса“, тлумачить російські слова, „Свобода“ забула про „пись-мо“ й „вимову“ й Аргус має рацію образитись на українців за їх „дрань“. Бо на „юге Росії“ у самих письменників на папері пишеться так, а вимов-ляється трохи інакше, тож перше ніж сказати „дрань“ у-країнець повинен знати, що дрань є дійсно дрань, а не дрань. Повинна знати також і „Свобода“, що на „юге Росії“ великий російський язык звучить трохи інакше, ніж видно його на папері й зрозуміть чого Аргус хоче. Бо пишеться напр. „в“, а вимовляється „уф“ (в Київ — уф Київ), пишеться „к“, а вимовляється „ік“ (к со-жалению — ік сожалению), пишеться „с“, а вимовляється „іс“ (с вамі — іс вамі. Головою — іс головою. Рукамі — іс рукамі). Цілі слова пишуться так, а вимовляються інакше. Пишеться „писатель“, а вимов-ляється „пацатель“ (великий писатель земли Русской Тол-стой — великий пацатель земли русской Толстоер). Пишеться „окулист“ (лікар на очі), а вимовляється „глазнік“; пишеться „путешественник“ (мандри-ник), а вимовляється „круго-светнік“; пишеться „негодяй“,

а вимовляється „паскіднік“; пишеться „выглядит“, а вимов-ляється „вілядивает“; пишеться „назад“, а вимовляється „уф зад“; пишеться „седовлас-ий“ (свий), а вимовляється „седовласнік“; пишеться „мо-щі“, а вимовляється „сушоплені архірей“. Бувають також (і їх немало) виключення, так напр. однаково пишеться й вимов-ляється слова: „тужурка“ і „брукоф“ (себто піжак і шта-ни). Навіть цілі речення пишуться інакше, ніж вимовля-ються. Так напр. пишеться: „до свиданія“ (прощайте, до побачення), а вимовляється „разбіла стакан“, а вимов-ляється „іс тем досвіданія“, пишеться „животом“ (животом), а вимовляється „іс пизом“; пишеться скорочено: „і проч. і проч.“ (і т. п.), а вимовляється „і прашайте, і прашайте, і прашайте“. Пишеться „разбіла стакан“, а вимов-ляється „лопнула стакан“; пишеться „чтоб ти пропал!“, а вимовляється „холера тебе в живот!“ пишеться: „смеялся до упаду“ (падав від сміху), а вимовляється „смеялся до моз-га костей“; пишеться „зав-трак закончился пивом“ (сніда-нок закінчився пивом), а вимовляється: „іс пивом паверх“. Навіть цілі речення в живій мові заміняють інші, літератур-ні. Аби довго не розводитись, скажу напр.: Щоб сказати: „Со-ню, не товчись по канані!“ го-вориться: „Соня! Не дражи ді-ван!“ Щоб сказати: „Не тур-буй мене“, говориться: „і что ти міне голову морочиш!“ Щоб сказати (особливо гарній панночці): „Ви у нас, на селі поздоровієте“ говориться: „Я вас разсталестю уф селе“. Тож з наведених вже прикладів „Свобода“ повинна зрозуміть все необмежене море „велика-ва русскава языка“ і не бра-тись за тлумачення його слів, памятаючи, що можна завше наразитись на „русскава паца-теля“, та його „смах“ до моз-га костьє“.

Бо що властиво „Свободі“ напр. до того, що в Галичині дрібних дописувачів до росі-йських часописів зовуть „вош-ва“, а на Великій Україні „дрань“, коли дрань є гонта, а вошва — великий чинник об-московлення й обеднання всіх націй російської імперії! Тож дійсно засмічуват українську мову цими й подібними росі-йськими словами річ погана, а-ле сушити собі голову, як там українці вимовляють такі „іс-гінно-руські слава“, як: авто-мобіль, фотографія (самопер-чи мордописня) вагон, вокзал, аеродром, аеростат, й інші пер-лини сутославянської росі-йської мови, не варто. Нехай собі сушать цим голову „рус-ські пацатели“.

ФІЛЬМОЛОГ.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

РОВЕР, Н. ДЖ. — Збори Тов. Згоди, від. 294 відбудуться в су-боту, 9. листопада, в год. 8. ве-чері в г. л. де значино. Простись членів прийти на час, щоб уряд не-честив — піанот години. Довго-чух визнається принести вклади, щоб не були успішними. Хто ба-жав би вступити до Товариства і Союзу, то приймаємо без вступу, як старших так і молодих. Прошу скористати, щоб не було запізно. — Н. Гузар, пр.; С. Музика, кас.; Я. Салій, секр.

О. КОНИСЬКИЙ У ГОСТЯХ ДОБРЕ, ДОМА ЛІПШЕ

Оповідання з 60-тих років 19-го століття, коли щойно по-чиналися зносини між українця-ми під австрійським з україн-цями під російським забором. Одні й другі мають тих самих ворогів: поляків і москалів і пробують з ними боротися. Чи-тач пізнає багато невідомого про життя в ті часи.

Ціна \$1.
У паперовій обгортці 60 цт.
Замовляти:

„СВОБОДА“
81-83 Grand Street
P. O. Box 346
Jersey City, N. J.

3 ДІЯЛЬНОСТІ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

СКРЕНТОН, ПА.

Організаційні збори.

Загальні організаційні збо-ри, котрі скликав Онуфрій За-поточний, головний радний У-країнського Народного Союзу, відбулись дня 20. жовтня. На тих зборах були заступлені відділовими урядниками слі-дуючі відділи: 123, 144, 159, 162, 208, 229, 280, 326, 408, 411, і 449. Головний радний відкри-ваючи збори покликав на сек-ретаря нижче підписаного. О-після представив присутним головного представителя У. Н. Союзу п. Миколу Мурашко і попросив його до слова. П. Мурашко в одногодинний про-мові представив перед зібран-ними працю кожного згадано-го відділу, почавши від 1932 року до 1936 і далше до 1940 року; як ті відділи на протязі тих 8 літ зростали і маліли, в старшій департаменті, а так само висявняв справу в молод-чій департаменті.

Коли родичі впишуть свою дитину до У. Н. Союзу і пла-тять за неї 25 центів на місяці, то не дай Боже смерті тій дитині, ніяка асекураційна компанія чи друга запомогова організація, не виплатить за тих 25 центів стільки посмерт-ного, скільки виплачує У. Н. Союз. А коли дитина була чле-ном в Союзі за 25 центів на місяць через п'ять літ і пере-ходить опісля до дорослих, то У. Н. Союз дає тій дитині од-норічне безплатне забезпече-ня на тисячу доларів. А тепер головний уряд У. Н. Союзу працює над тим, щоби можна було приймати дітей від од-ного року життя на 20-літній „індамент паписи“, а також щоби дитина, коли стоїть не менше як два роки в У. Н. Со-юзі і переходить до дорослих, могла дістати якісь звороти на свою грамоту. По скінченню промови головний радний за-питав привняних, чи не має хто якого питання. До запитів зго-лосились слідуєчі: Рубльов-ський, Р. Дучак, Михайло Ду-чак, Микола і Володимир Ка-миські і М. Колодій з відділу 326. На всі питання кожний о-тримав вдоволяючу відповідь. На кінець п. Мурашко віднісся до зібраних на голи з отсе-но просьбою: „Я знаю, що кож-ний з вас любить У. Н. Союз. І я є певний того. Отож я хо-чу Вас просити, щоби ви всі разом відділові урядники і члени перемінили ту любов в діла. Ану панове урядники і члени, возьміться всі до пра-ці, покажіться добрими робіт-никами на організаційнім по-лі. Доложіть вашу щирю пра-цю, щоби відділи У. Н. Союзу в Скрентоні і околиці до слі-дууючої конвенції зросли в сто нових членів“. Тим закликом всі були підбадьорені. Декотрі одноголосно заявили, що бу-дуть старатись, щоби придба-ти нових членів до Союзу. На тім закінчено збори.

Василь Бадан, секр. зборів.

НЬО ЙОРК, Н. Й.

На чию адресу слати замітки про народне життя?

Коли часом трапляється в нашо-му громадянському житті кампанія за якусь загально-на-родню справу, тоді висилаєть-ся звичайно відозви чи за-клики, або й листи, на адреси місцевих організацій, або й о-собисті адреси провідників, з проханням справу підтримати. У різних місцевостях є загаль-но знані адреси наших провід-них людей, установ, Народніх Домів, клубів і т. п. Такі ад-реси можна дістати, коли хто пильно перечитує наші газети. Час від часу можна завважати, що імпреси в різних місцевос-тях відбуваються у салях та домах, що мають свою назву. Звичайно це українські дом-и і за них постаралася громада в минулому.

Коли іде про українську гро-маду в місті Нью Йорку, то за-раз виринає питання: Хто представляє цю громаду? Чи є якісь українські дом, що мають загальну підтримку? Чи в тих домах збирається у-країнське громадянство? Чи відбуваються там українські імпреси? Чи заходять там про-відні люди?

Як читаєте газетні оголо-шення, то переконаєтесь, що як і є якась товариська імпре-за, то вона з правила відбу-вається в шораз то іншій га-лі, яка не має нічого спільно-го з українським життям. Як хочете заадресувати лист до якогось українського проводи-ра, то не знаєте, де його най-ти. І так вийде, що в найбіль-шій нбії осередку українсько-американського життя, ви не можете знайти адреси провід-ника. Заходить сумнів: Чи справді є в українським Нью Йорку які українські провід-ники? Можє вони існують як люди, як одиниці, але де їх шукати як провідників? А ко-ли вони „провідники“, то чим вони проводять? Коли ніби й стоять на чолі товариств чи так званих організацій, то їх роля звичайно обмежується до того, що вони стоять на мі-сці, але не ведуть нікого. Ча-сто ще й цофуються і проте-стують, як хто хоче спонукати

ти їх іти наперед. А щоб їх ні-хто не знайшов, то вони тіка-ють з осередка народного жит-тя, бо ніби в Нью Йорку „нема ніякого осередка“, то й нема обовязку працювати.

Так є, що як треба вислови-ти якусь замітку на недостаті в народній праці в Нью Йорку, а з окрема на недостаті На-родного Дому, то ви не маєте на чию адресу ці замітки по-ставити. Провідники за провід-ників себе не вважають, а ін-ших відповідальних одиниць в прилюдному житті не поба-чите. Який же вихід з цього блудного колеса?

Тут лиш один натяк хочу зробити з цієї нагоди, наче у відповідь на це питання. Ко-ли після розвалу царської Ро-сії влада Керенського не мо-гла спонукати армію до бою проти німців, самі офіцери згуртувалися і кидалися у бій проти ворожих фаланг. Вони своїм чином засвідчили, що вони не даром здобували собі мілітарну освіту й розуміння оборони держави. У критич-ній хвилині вони сповнили свій обовязок. Хтож у нас покли-каний сповнити обовязок на-родної праці, коли припини-лася діяльність організацій? Такий прилюдний запит став-лю на адресу тих ньюорських українців, що ім залежить на загальнім добрі.

Семен Димидчук.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІ

С. Г., Бруклін, Н. Й. — Ваш допис у справі виборів, як і кілька інших, прийшли в такий час, що не можливо було вже знайти місця в газеті, бо пішли останні виборчі оголошення. Тому даруйте, що не викори-стали того матеріалу, який був би дуже приваде, колиб був надісланий скорше.

Український Демократичний Клуб в Нью Йорку. — Ваш за-клик взяти участь в виборах і голосувати ще зокрема на п. Степана Ярему був зложений в друкарні, але ніяк не було місця на поміщення, бо при-йшли в останній хвилині великі політичні оголошення.

Українська Секція Всеамер-и-канського Комітету Неза-лежних Виборців Ф. Д. Руз-велта. — Ваш допис не міг бути поміщений, бо не було місця.

ПАСЕИК, Н. ДЖ. : — ПАСАЙК, Н. ДЖ. 30-ЛІТНІЙ ЮВІЛЕЙ

КАТ. ЦЕРКВИ СВ. НИКОЛАЯ В ПАСЕЙКУ.
Українська Католицька Церква св. Николая в Пасейку

ДНЯ 17. ЛИСТОПАДА (NOVEMBER 17, 1940)

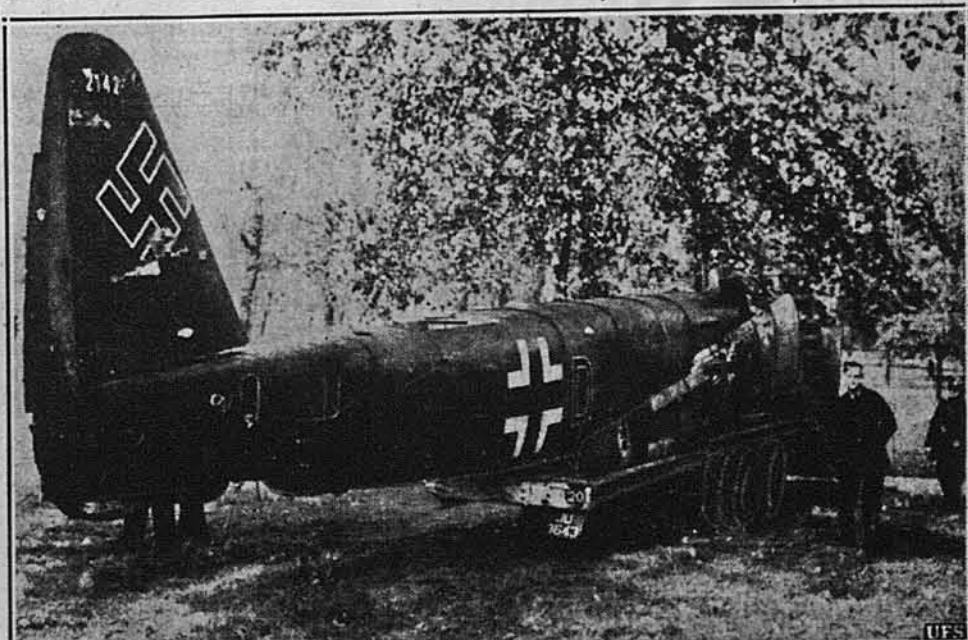
Свій 30-літній Ювілей, на який має честь запросити усі католицькі доокочні парохії, їхні товариства і клуби.

ПРОГРАМА СВЯТА:
СУБОТА, 16. ЛИСТОПАДА 1940, буде вечером в год. 7. вечером, яку відправити їх Експ. Пресвященний Владика Кир КОНСТАНТИН БОГАЧЕВСКИЙ і виголосить ювілейну про-повідь.

НЕДІЛЯ, 17. листопада, в год. 10. Архирейська Служба Божя з про-повіддю. У год. 4. вечірня з проповіддю, а в год. 5. бенкет і концерт. По концерті танці. Бенкет відбудуться в шкільній галі. 212 PRESIDENT ST., PASSAIC, N. J.
Привіти і оголошення прощу слати на 42 Van Buren St., Passaic, N. J., найдалше до 10. листопада. 259, 266

ВЕРНУВСЯ ДОМІВ. — Джозеф П. Кенеді, американ-ський амбасадор в Англії, вернувся недавно до Аме-рики.

СКІНЧИВ В АНГЛІЇ. — Цей німецький літак зострілено підчас бомбардування Ан-глії. Його тепер розібрано і зложено на вантажне авто для перевозу для оста-точного розібрання на куски.

НАЙНОВІШІ РЕКОРДИ

ОФЕРТА Ч. 2.

НАЙПОПУЛЯРНІШІ. НАДАЮТЬСЯ, ДЛЯ ДОМУ, САЛОНУ І НА РАДІО.

50 цт. за одну Рекорду \$5.00 за ДЕСЯТЬ рекордів, з пересилкою.

(Хто бере менше як 10 додат. треба 10 цт. до кожної рекорди на пересилку).

27397 Кавалер Під Вусом (Коломийка) Вдовин Син. — Гуменюк.
27398 Весільний Баранік. Коломийка Чорнобрива. — Гуменюк.
27399 Гріх Віта. Доля Композитора. — Жуковський.
27393 Коломийка Сміх і Танець. Кабіння Жентіся. — Жуковський.
27390 Туман Яром Котиться. У сусідні Хата Біла.
27383 Весільний Віат, Ч. I. II. — Гуменюк-Красновська.
27380 Сотник: На редуті. — Жуковський і оркестра.
27378 Коломийка й Козак: Від хати до хати (Коломийка). — Гуменюк.
27360 Ти мій королю: Зачинявся ковбасою. — Гуменюк, Скоробогач.
27358 Чи то люди конюшина (Коломийка) Заший мені чоловіче. — Жуковський.
27351 Радехівська коломийка: Питається мати син, що коштує та дівчина. — Т. Свистун.
27346 Понад круті беріженьки: Варгута. — Е. Жуковський.
27341 Сюда Маринко: Над потоком (Полька). Укр. селяська оркестра.
27340 Коломийка-На сім'ю: Переяславська Полька. — О. Пільо.
27336 Вороб у хаті, часті і 1 і 2. — Е. Жуковський і Р. Красновська.
27301 Човник: Чудася (дует). — В. Барчанівна А. І. Давиденко.
27303 З гори на долину: Чия рибка того став. — І. Сердинський.
27308 Літом качка працює (Полька): Дай Боже жартувати, аби не хорувати. — Лемківська Оркестра.
27394 Слюб сироти: Біда наймичка. — Р. Красновська, укр. орк. Гуменюк.
27305 Фармерська коломийка: Бородата коломийка. — Укр. орк. Гуменюк.
27318 Канадська коломийка: Чиж ми мати не купала. — Орк. Гуменюк й Жуковського.
27320 Пісня білого наймита: Кавалок грунту. — Е. Жуковський і С. Жуковська.
27325 Пасичник (Полька) Рідний край. — Орк. Гармонія.
27326 Красна довола: Смерківська полька. Орк. браття Фусяни.
27374 Полька львівська: Полька квітська. — Орк. Чернігівська.
27384 Роза полька: Козак за Дунаєм. — Древінський, орк. Гуменюк.
27388 Магдалина (Полька): Мій паспорт (Коломийка). — Українська Оркестра.
27297 Підамецька коломийка: Надвірна коломийка. — О. Пільо.
27295 Місця Вихида бере розіда: Початки троблів. — Е. І. С. Жуковський.
27292 Лучка зелене: Орхелівський мішаний танець. — А. Варна.
27291 Переліт (Полька): В горах Карпат (валець). — Орк. Гуменюк.
27289 За Тебе Україно: Гей на хлопці до зброї, орк. квартет.
27290 Полька з Демарини: Вальс "Отенівський" орк. — браття Голотяки.
27288 Любимий Петра: Думка про старі краї. — Е. Малець.
27283 Невір діве козаки: Коломийка: Ой чого ти задурився. — Свистун.
27279 Фальшиві слези: Мій смічок. — Е. І. С. Жуковський.
27274 Три шляхи: Шумить, гуде дубовий. — Т. Свистун.
27273 Роман: В день по весіллі. — Е. Жуковський.
27272 Як я братів раз сконав: Ой їх я коло мина. — Т. Свистун.
27264 Зелений дубочку, чого похилився: Марш Укр. Галицької Армії. — Т. Свистун.
27257 Гуцульська коломийка: Аркан дрібний. — Т. Свистун.
27256 Чумак: Метелиця, танець укр. орк. — Гуменюк.
27255 Великодні гайки: Гопак колом, укр. орк. — Гуменюк.
27254 Журавель весільний: Катерина Херсонка, укр. орк. — Гуменюк.
27253 Запорожський герць: Гоні вітер, укр. орк. — Гуменюк.
27252 Аркан коломийка: Козачок солю, укр. орк. — Гуменюк.
27251 Козачок подільський: Коломийка в дні пари, укр. орк. — Гуменюк.
27250 Пісня сироти: Часті перна й друга, укр. орк. — М. Томаса.
27247 Козачок з Півдольської: Весільні жарти, укр. орк. — Гуменюк.
27242 Золотівська коломийка: Чом дуб зелений, орк. — Гуменюк.
27241 А ви хлопці молоденькі: Ліха доля жовіра, орк. — М. Томаса.
27235 Як поїду з кіними на ніч: Дівоча пісня. — Т. Свистун.
27233 Ох ти моя Лазубо любя: Козачка шумка. — Т. Свистун.
27228 Богачке весілля: Часті і 2 укр. орк. — Гуменюк.
27227 Коломийка Тернопільська: Коломийка Скальська, укр. орк. — Гуменюк.
27226 Докінчення вінкетів: Даровання, укр. орк. — Гуменюк.
27219 Чотирнадцять роць сумний настав: дві частини, орк. — Брат. Гулятьки.
27218 Полька Свобода: Полька з Галичини, укр. орк. — М. Томаса.
27204 Змовини Часті і 2, укр. орк. — Гуменюк.
27199 Добрий вечір тобі: На Йорданський річці. — Хор Кириченка "Бандурист".
27195 Прод шар: Вселення веселіся, укр. церковний хор.
27187 Метелиця: Козак завідає танець, укр. орк. — Гуменюк.
27127 Ангел вопіє: Платію усну. — К. Кіртюк.
27122 На городі сурма, грає: Марш Садовського, укр. січова орк. — Сурма.
27110 Родження Твое Христе Боже наш: Йордан. — К. Кіртюк.
27089 Полька парубочка: Вальс Бандура, укр. орк. — Гуменюк.
27071 Чабан: Гуцульська танці, укр. орк. — Гуменюк.
27050 Гоп Марку: покійні сварку: Ой вишеньки-черешеньки, орк. Гуменюк.

Перегляньте повний список рекордів. Коли котрих з них не маєте, то ви повинні мати. Бо це найкращі українські рекорди і в кожній українській хаті повинні бути.

Випишіть собі номери бажаних рекордів і разом з Моней ордером вишліть на нашу адресу: Рекорди будуть Вам вислані того самого дня, коли отримаємо замовлення. Адресуйте:

СВОБОДА

81-83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

ЧИТАЙТЕ УКРАїнські КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

ТАРЗАН, ч. 146. Крик в пустелі.

PIRATE SPEARS THIRSTED FOR THE BLOOD OF KEYDO AND TOTO, SEEING THEIR PLIGHT, TARZAN THOUGHT QUICKLY, THEN SPOKE:

„Це нерозумно вбивати їх. Вони допоможуть нам дістати слонову кість. Слон служить нам як ослона, а хлопець як ловець”.

Пірати вже підняли кровожадно свої списи. Вачучи безвихідне положення слона і Кейда Тарзан скоро подумав про рятунок.

СПОСІБ ПОБОРУ РЕКРУТІВ

Щоби рішити, хто має бути покликаний до асентрунку з тих людей, котрі реєструвалися у дні 16-го жовтня 1940 року, вживається льосування, котре відбувається у Вашингтоні.

Урядовець з перев'язаними очима витягає числа в капсулах з вази. Ці числа починаються від одинки включно до найбільшого числа будь-котрого льокального заряду, котрих по цілм краю є 6500. Кожний льокальний заряд наперед видає кожному урядникові числа своєї округи. Чие число буде перше витягнене, той перший буде покликаний до асентрунку. Наприклад, коли перше витягнуть число 1,445, а друге, 768, тоді у кожній округі, маючи перше число будуть покликані перші, а з числом 768 будуть наступні. Якщо округ не має 1,445 реєстрованих людей, то в такому випадку перше покликання дістане той, хто матиме число 768.

Перед льосуванням кожний льокальний заряд вивішує порядкові числа, видані людям своєї округи. Числа покликаних будуть вивішені зараз після льосування. Хто реєструвався поза своєю округою, то його реєстраційна карта приходить до його льокального заряду і звідтам він теж дістає число порядкове і покликання.

Перше покликання до асентрунку ще не означає, що чоловік піде перший до військової служби. Може бути, що його зовсім до війська не покличуть. Кілька днів по льосуванню кожний льокальний заряд почне вислати квестіонарію людям своєї округи, в порядку як їх числа були витягнені. Подані інформації можуть бути причиною здержання від служби.

Виповняючи квестіонар мусить подати інформації відносно свого фізичного стану, освіти, заняття, залежних від нього осіб, кримінального рекорду, мілітарної служби, громадянства, тощо. Чужинець крім тих питань, мусить ще подати: 1) своє теперішнє або останнє громадянство, 2) як довго перебуває у Злучених Державах, 3) чи має перші громадянські папери, а коли так, то подати число, дату і місце видання, 4) чи вніс петицію на другі папери, а коли так, де і коли, а 5) чи реєструвався як чужинець, а коли вже дістав карту, то подати її число.

Кожний льокальний заряд має дорадчу раду для поміч при виповнюванні квестіонара. Кожний мусить до п'яти днів виповнити і завернути квестіонар, а коли цього не виконає, то підлягає тяжким карам, якщо його час не був продовжений. Хто бажає відложити покликання не для себе, але для кого іншого (приклад, коли підприємець бажає, щоб покликання його робітника відложити), то мусить до п'яти днів внести спеціальне прохання до льокального заряду.

Згідно з поданими інформаціями, кожного приділять до таких класів:

1. Готові до негайної служби.
2. Здержані через заняття у необхідних індустріях. До цієї класи будуть зачислені головні ті люди, котрих праця є потрібна для народного добра і коли їх не можна як слід заступити.
3. Відложні через залежні від них особи. До цієї класи належать головні ті, котрих служба може принести фінансові чи інші клопоти для осіб, що є від них матеріально залежні. Залежна особа мусить бути або громадянином Злучених Держав, або мешкати у Злучених Державах, їх територіях або посістях.
4. Відложні через фізичні або умові недомогання. До цієї класи належать також ті, що вже попередно відбули військову службу, деякі державні урядовці, чужинці без перших паперів, священники і питомці, а також так звані „совісні противники”.

Чужинці без перших паперів звільнені від служби і будуть зачислені до четвертої класи, але з першими паперами обов'язані до служби і будуть зачислені до інших клас враз з громадянами. Кого призначать до класи, той зараз дістане повідомлення. Хто думає, що його приділено до невідповідної класи, той має право апеляції. Відложення поклику кінчиться з часом усунення дотичних підстав. Кожний мусить повідомити льокальний заряд про кожну зміну свого стану для нової класифікації.

Кожний льокальний заряд обов'язаний дати від себе пропорційне число рекрутів. Перша група, яких 30,000 людей, буде покликана десь коло 15-го листопаду. Позатим кожному льокальному заряду війська добровільно, зголомуючись наперед до свого льокального заряду. Хто належить до першої класи, того можуть взяти з наступною групою. Принятого охотника вчисляють до призначеної квоти його округи, котрі виповняють поодинокі округи з чоловіків приділених до першої класи. Перед побором кожний мусить перейти фізичні оглядини, а хто після тих оглядин не надається до служби, того перенесуть до четвертої класи.

Хто перейшов фізичні оглядини і має бути покликаний на однорічну службу, тому льокальний заряд доручає поштою або особисто завізвання до служби, в котрім буде вимірено, де і коли має зголоситись. Кожний дістане яких днів часу на пологодження своїх особистих справ. Точно у призначені дні і години покликаний має зголоситись до свого льокального заряду по інструкції.

Загально прийнято, що реє-

ГІНДУСЬКІ ЛЕТУНИ, що приїхали до Лондону, щоб воювати проти Німеччини, витаються на залізничному дворі з англійським поліцеєм.

БИЗНЕСОВІ НАГОДИ

НАДЗВИЧАЙНА НАГОДА купити ГРОСЕРІЮ І БУЧЕРІЮ на Гров уліці в Джерсі Сіті. Прихід \$300. Оказійна ціна \$700. Маємо багато okazійних продажів, гостиниць, кенді сторів, і т.д. від \$1,000 вгору. По інформації, гостосіть до:

PUBLIC FIDELITY AGENCY
728 Newark Ave., Jersey City, N. J.
Tel.: Journal Square 2-6939

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАїнський ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.

Урядові години: рано від 10 до 12. Вечір від 6 до 8, а в нехалі рано від 10 до 12.

Д-Р С. ЧЕРНОВ

- Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
- Аналіз крові для подружжого свідомства.
- Геморойди й желакі лікуються без операції.

223 SECOND AVE., cor. 14th ST., NEW YORK CITY, Room 14.
GRAMercy 7-7697

Офісові години: 10-8; неділя 11-2. Жінка-доктор до обслуговування. X & Флюороскоп. — Екзамінація \$2.00.

ЧИТАЙТЕ УКРАїнські КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

ДОКАЗ.

Ми переконалися на своє вдоволення, що найчастішою причиною, чому нас звивають до себе родини, з якими ми ще ніколи не мали ніяких знань, це те, що ті родини, яким ми давали свої услуги колинебудь передше, нас тим новим родинам добре зарекомендували.

Це є для нас джерелом вдоволення, бо воно доказує, що ті люди, котрі приходили до нас за якоюсь услугою, стали нашими приятелями.

STEPHEN J. JEWUSIAK & SON

FUNERAL DIRECTORS

77 Morris St., Jersey City 34 E. 25th St., Bayonne
Phone: Bergen 4-5989 Bayonne 3-0540

ПЕРШИЙ УКРАїнський ПОГРЕБНИК НА ФІЛАДЕЛФІЮ й околицю

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ

cor. FRANKLIN & BROWN STS., PHILADELPHIA, PA.
Tel. Market 1320
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І ВНОЧІ

СЕМЕН П. КАНА

Український ПОГРЕБНИК
Ціана похорон навить за \$150
433 STATE ST., PERTH AMBOY, N.J.
Phone: P.A. 4-4640

МИРОН ЛИТВИН І СИН

УКРАїнський ПОГРЕБНИК
Обслуговування широкі й чесні.
Main Office:
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.,
NEW YORK, N. J.
Phone: Essex 3-5347

Branch Office (Філія):
969 SOUTH BRIDGE ST., TRENTON, N. J.
Phone: Trenton 8588

ІВАН БУНЬКО

УКРАїнський ПОГРЕБНИК
заряджує погребам по ціні та низькій як \$150
Обслуговування найкраще.

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th St., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as \$150
Telephone: GRAMercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАїнський ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЯ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE, (cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel.: Melrose 5-6577

ВЯЧЕСЛАВ БУДИНОВСЬКИЙ НЕБІЖЧИК ХОДИТЬ

Історичне оповідання про цікаві шпакетські й купецькі інтриги з часів, коли історична Польща правила Україною, а турки правильно називали на неї на грабів.

ЦІНА 75 ЦЕНТІВ
„СВОБОДА”
81-83 GRAND STREET, P. O. BOX 346
JERSEY CITY, N. J.

ТАРЗАН, ч. 146. Крик в пустелі.

„IF YOU'RE CALLING THAT APE," ZALIM CHUCKLED, "IT'LL DO YOU NO GOOD. I'LL KILL HIM THE MOMENT HE APPEARS!"

SOON FROM THE JUNGLE CAME A QUESTING APE-CALL. TARZAN KNEW IT. HE ANSWERED --- SUMMONING BONGDU TO HIS AID.

ZALIM'S GREED OVERCAME HIS ANGER. "LET THEM LIVE," HE GRUNTED.

Захланність Заліма засліпила його розсудок. Він не примітив підступу. „Хай вони живуть”, загарчав він.

Та скоро після того з нетрів роздався запитливий голос малпи. Тарзан зрозумів його і приказав Бонгдові поспішати на рятунок. „Коли ти кличеш малпу, я вбю її, як лиш вона появиться”, завважив Залім.